

нього середовища, підвищення життєвого рівня громадян.

ЛІТЕРАТУРА

1. La stratégie nationale de développement durable 2010–2013: vers une économie verte et équitable [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Strategie-nationale-de,17803.html.

2. Recherche et développement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.insee.fr/fr/publications-et-services/dossiers_web/dev_durable/pdf/r_d.pdf.

3. Jacques Treiner. Trajectoires énergétiques vers une économie décarbonée [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://supportscoursenligne.sciences-po.fr/2011_2012/_BHUM1145/pdf/BHUM1145_plan_cours.pdf.

4. Comment évoluent actuellement les émissions de gaz à effet de serre? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.manicore.com/documentation/serre/GES.html>.

5. La flore et la faune menacée et protégée [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.statistiques.developpement-durable.gouv.fr/lessentiel/article/259/1115/flore-faune-menacee-protgee.html>.

6. Les dépenses de santé ont progressé plus rapidement que le PIB [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finance-banque.com/dépenses-sante.html>.

7. Le nombre de personnes âgées de 60 ans et plus pourrait augmenter de 80 % [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.insee.fr/fr/themes/document.asp>.

8. Evolution actuelle des migrations internationales en Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/SALT_FR.pdf.

9. Програма економічних реформ України на 2010–2014 роки. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.

10. Павловська О. Аналіз зовнішньоторговельної політики країн-членів ЄС в умовах екологізації економічного розвитку / О. Павловська, В. Олійник, Н. Данилюк // Ринок цінних паперів України. – 2008. – № 1–2. – С. 27–31.

УДК 339.9 (477+510)

КОМПЛЕМЕНТАРНІСТЬ СТРУКТУРИ УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

З. Я. Макогін,
канд. екон. наук

Постановка проблеми. У зв'язку з поглибленням глобалізаційних процесів постає потреба вибору надійного партнера, співпраця з яким здатна забезпечити національні інтереси України і сприяти сталому економічному розвитку. У цьому контексті вагоме місце займає торговельно-економічний аспект побудови відносин, який ґрунтується на комплементарності [1] (взаємодоповняльності) економічних систем двох країн, що в умовах макроекономічної дестабілізації підкреслює актуальність теми дослідження.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання комплементарності відносин України і її стратегічних партнерів лягли в основу праць таких вітчизняних науковців, як А. І. Мокій, Н. С. Науменко, Р. Р. Енверов [2], зокрема при оцінюванні українсько-турецьких відносин встановлено, що двосторонні стосунки взаємодоповняльні на рівні 59,9 % (2008 р.). У праці В. Я. Дубик [3] лише фрагментарно досліджено

термін «комплементарність» і визначено рівні прояву цього поняття. Подібно до неї, дослідження суті цього терміна й оцінювання українсько-французьких економічних відносин здійснила І. О. Веригенко [4].

Серед іноземних науковців методологію оцінювання рівня комплементарності країн здійснено Д. Пірлманом [5], Д. Інґ та Д. Лі [6], а також китайськими ученими Х. Гонг і Ч. Гу [7], які дослідили комплементарність структури економічних систем провінції Китаю Синьцзян із країнами-сусідами: Росією, Монголією, Казахстаном, Киргизстаном, Узбекистаном, Туркменістаном, Таджикистаном, Афганістаном, Пакистаном, Іраном, Індією. Автори П. Саху, Д. Камар і Р. Камар [8] визначили рівень комплементарності товарної структури між Індією і Кореєю і встановили, що індекс комплементарності між країнами має різку тенденцію до зростання внаслідок підписання значної кількості угод протягом останніх років, що безпосередньо позначається на збільшенні товаропотоків.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте попри беззаперечні досягнення вітчизняних і зарубіжних науковців залишається недослідженим питання комплементарності українсько-китайських економічних зв'язків на тлі глобалізаційних процесів, що стало

підставою для написання цієї роботи.

Метою статті є виявлення впливу індексу комплементарності українсько-китайської співпраці на обсяги зовнішньої торгівлі України і надання рекомендацій для поліпшення двосторонньої співпраці.

Виклад основного матеріалу. У рамках системного підходу до аналізу комплементарності двосторонніх відносин застосовують аналіз її мезорівня і мікрорівня. Мезорівень являє собою зовнішньоторговельну комплементарність, тобто комплементарними є товари різних галузей народного господарства, які включені у зовнішньоторговельний оборот країн-партнерів. Мікрорівень характеризує комплементарність на рівні окремих підприємств, фірм, компаній. Високий рівень комплементарності торгівлі свідчить про ефективність здійснення операцій купівлі-продажу товарів партнерами. Основним методом визначення взаємодоповняльності економік на мезорівні є обчислення індексу комплементарності.

$$TCI_j = 100 - \sum \frac{m_{ik} - x_{ij}}{2}, \quad (1)$$

де TCI_j – індекс комплементарності торгівлі;
 x_{ij} – частка експорту і-го товару країни j;
 m_{ik} – частка товару і в загальному імпорті країни k.

Зростання показника свідчить про вище співвідношення експорту в одній країні до імпорту іншої. Якщо країну характеризує високий індекс комплементарності для експорту, це означає, що вона бере участь у розподілі продукції як експортер компонентів. Якщо ж індекс комплементарності торгівлі для імпорту більший, це означає, що ця країна є учасником розподілу виробничих процесів як імпортер компонентів [5, с. 398].

У моделі, запропонованій Д. Ін та (Jason Z. Yin) Д. Лі (Doowon Lee) (1998) [6] індекс комплементарності вимірюється з урахуванням товарної специфікації країни.

$$TCI_{ij}^k = \frac{X_i^k / X_i}{M_w^k / M_w} * \frac{M_j^k / M_j}{M_w^k / M_w}, \quad (2)$$

де X_i^k – експорт країни і товару k;
 X_i – загальний експорт країни і;
 M_j^k – імпорту країни j товарів k;
 M_j – загальний імпорту країни j;
 M_w^k – світовий імпорту товару k;
 M_w – загальний світовий імпорту.

Цей показник визначає рівень комплементарності між пропозицією експорту і попитом на імпорту у двох країнах. Якщо індекс дорівнює нулю, країна не експортує жодних товарів або торговий партнер не імпортує жодних товарів, і 100 – коли частки експорту й імпорту збігаються [9; 10]. Індекс TCI може бути розбитий на два індекси RCA (Індекс порівняльних переваг) і RCD (Індекс спеціалізації імпорту). Індекс RCA розраховують підставивши відповідні значення у (3).

$$RCA_i^k = \frac{X_i^k / X_i}{M_w^k / M_w}, \quad (3)$$

де X_i^k – експорт з країни і товару k;
 X_i – загальний експорт з країни і;
 M_w^k – світовий імпорту товару k;
 M_w – загальний світовий імпорту.

Індекс RCA дорівнює співвідношенню між часткою продукту в загальному експорті країни і часткою того самого продукту у світовій торгівлі. Цей індекс розраховується, щоб визначити, чи має країна конкурентні переваги щодо певного товару. Якщо $RCA > 1$, робиться висновок про те, що країна є більш експортно-орієнтованою за даним товаром і має щодо нього конкурентні переваги [9].

Аналогічно індекс RCD (Індекс спеціалізації імпорту) дорівнює співвідношенню частки певного товару в загальному обсязі імпорту країни і відповідної його частки у світовій торгівлі.

$$RCD = \frac{M_j^k / M_j}{M_w^k / M_w}, \quad (4)$$

де M_j^k – імпорту країни j товарів k;
 M_j – загальний імпорту з країни j;
 M_w^k – світовий імпорту товару k;
 M_w – загальний світовий імпорту.

Якщо індекс RCD > 2 – висока спеціалізація імпорту; RCD $< 0,75$ – спеціалізація імпорту відсутня; $0,75 < RCD < 2$ – непевна сфера або відсутня яскраво виражена перевага чи несприятлива позиція [9]. За допомогою цих індексів визначено рівень комплементарності українсько-китайських економічних зв'язків (табл. 1). Для цього в (1) введено дані з Міжнародного центру торгівлі [11].

**Розрахунок рівня комплементарності товарної структури зовнішньої торгівлі
України і Китаю на прикладі найважливіших товарних груп у 2010 р.***

Товарна група	Частка від загального обсягу		$\frac{ M_j^k - X_i^k }{2}$
	імпорту Китаю	експорту України	
72 чорні метали	1,82	28,44	13,31
27 енергетичні матеріали; нафта і продукти її перегонки	13,52	7,12	3,2
84 котли, машини, апарати і механічні пристрої	12,36	6,1	3,13
86 залізничні або трамвайні локомотиви, шляхове обладнання	0,15	4,67	2,26
73 вироби з чорних металів	0,66	3,88	1,61
85 електричні машини і устаткування	22,55	4,93	8,81
10 зернові культури	0,11	4,8	2,345
28 продукти неорганічної хімії	0,71	2,2	0,745
31 добрива	0,18	1,83	0,825
26 руди, шлаки і зола	7,76	5,01	1,375
90 прилади і апарати	7,44	0,49	3,475
62 одяг текстильний	0,1	0,82	0,36
15 жири й олії тваринного або рослинного походження	0,64	5,09	2,225
44 деревина і вироби з деревини	0,81	1,61	0,4
76 алюміній і вироби з алюмінію	0,63	0,33	0,15
29 органічні хімічні сполуки	3,46	0,87	1,295
04 молоко і молочні продукти, яйця, мед	0,14	1,26	0,56
99 різні товари нещоденного використання	1,32	0,66	0,33
48 папір і картон	0,33	1,6	0,635
39 полімерні матеріали, пластмаси	4,57	1	1,785
22 алкогольні і безалкогольні напої й оцет	0,12	0,86	0,37
25 сіль, сірка, штукатурні матеріали, цемент	0,32	0,96	0,32
87 наземні транспортні засоби, крім залізничних	3,55	1,05	1,25
74 мідь і вироби з міді	3,03	0,52	1,255
02 м'ясо і харчові субпродукти	0,16	0,18	0,01
38 інші продукти хімічної промисловості	0,88	0,35	0,265
94 меблі	0,22	0,61	0,195
63 інші готові текстильні вироби	0,02	0,17	0,075
68 вироби з каменю, гіпсу, цементу	0,08	0,21	0,065
52 бавовна (тканини)	0,76	0,01	0,375
.....	.....	.....	
Усього			53,005

*Для ілюстрації процесу розрахунку в роботі виведено 30 товарних груп, що становлять основу експорту України.

TCI (індекс комплементарності) = 100 –

$$- \sum \frac{|M_j^k - X_i^k|}{2} = 100 - 53,01 = 46,99$$

Таким чином, економічні системи обох країн комплементарні на 47 % (2010 р.), хоча у 2001 р. цей показник становив приблизно 54 % (рис. 1). Спадна динаміка пов'язана зі звуженням номенклатури експортної продукції до Китаю через освоєння виробництва аналогічних товарів китайськими підприємствами.

Для виявлення найбільш комплементарних товарів в українсько-китайській торгівлі здійснюємо розрахунок індексу комплементарності з урахуванням товарної специфікації у 2004–2010 рр. Цей показник характеризує рівень взаємодоповняльності між пропозицією експорту певного товару України і попитом на імпорт цього ж товару в Китаї. Розрахунки здійснені за формулою 2 (табл. 2).

Найбільш помітна комплементарність спостерігається в таких товарних групах, як: залізничні або трамвайні локомотиви, шляхове обладнання; зернові культури; одяг текстильний; молоко і молочні продукти, яйця, мед; алкогольні і безалкогольні напої й оцет; інші готові текстильні вироби. Дещо нижча – у товарах: вироби з чорних металів; добрива; жири й олії тваринного або рослинного походження; папір і картон; меблі; вироби з каменю, гіпсу, цементу. На основі отриманих результатів сформовано кластеризацію товарів за рівнем їхньої комплементарності у 2010 р. (табл. 3).

Високий рівень комплементарності становлять товари, які займають значну частку статей ек-

порту України (рис. 2).

Погіршення рівня комплементарності у 2007 – 2009 рр. спостерігається в товарних групах: залізничні або трамвайні локомотиви, шляхове обладнання. Це обумовлено світовою фінансовою кризою, яка позначилася зменшенням попиту на цю товарну позицію в Китаї. Спостерігається зростання комплементарності в українсько-китайській торгівлі в таких товарних групах, як мідь, деревина і вироби з чорних металів, які користуються попитом на ринку Китаю, хоча ця країна вважається основним конкурентом України по поставках металів у Східній Азії [12, с. 55]. Додатковий ресурс цінової конкурентоспроможності товарів гірничо-металургійного комплексу спричинила різка девальвація національної валюти [13], а це зумовило зростання попиту на українські метали з боку китайських фірм. Проте такі товарні групи, як сіль, сірка, штукатурні матеріали, цемент, які через освоєння китайськими виробниками товарів-аналогів мають спадну тенденцію, адже на даний момент Китай займає перше місце у світі з виробництва цементу.

Індекс TCI_k поділяють на два показники RCA (індекс спеціалізації експорту) і RCD (індекс спеціалізації імпорту), розрахунок цих індексів здійснено за формулами (3) і (4) (табл. 4).

Таким чином, у 2010 р. Україна мала конкурентні переваги ($RCA > 1$) у таких товарах, як чорні метали; залізничні або трамвайні локомотиви, шляхове обладнання; вироби з чорних металів; зернові культури; продукти неорганічної хімії; добрива; одяг текстильний; жири й олії тваринного

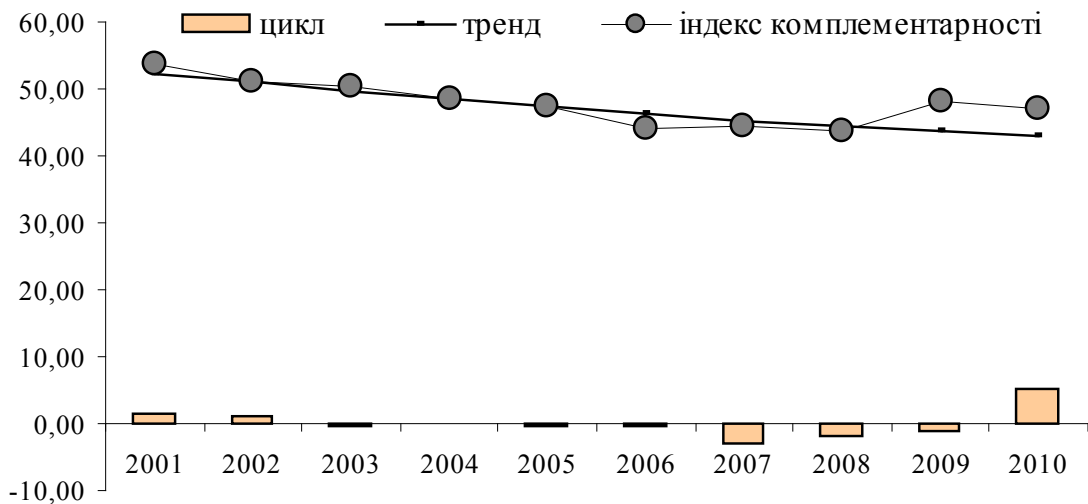

Рис. 1. Рівноважне значення індексу комплементарності по основних товарних групах між Україною і Китаєм у 2001 – 2010 рр. (інтерпретовано автором)

**Індекс комплементарності українсько-китайської торгівлі
з урахуванням товарної специфікації (ТСІк)***

Товари	Роки						
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
72 чорні метали	18,37	17,25	11,77	8,62	6,98	14,88	1,45
27 енергетичні матеріали: нафта і продукти її перегонки	0,57	0,45	0,32	0,26	0,30	0,42	0,60
84 котли, машини, апарати і механічні пристрої	0,52	0,49	0,48	0,47	0,45	0,54	0,49
86 залізничні або трамвайні локомотиви, шляхове обладнання	10,54	8,01	20,42	25,09	17,86	11,59	40,92
73 вироби з чорних металів	1,63	1,82	1,94	1,54	1,39	1,71	14,77
85 електричні машини й устаткування	0,50	0,38	0,50	0,71	0,68	0,60	0,14
10 зернові культури	3,20	3,64	1,72	0,25	0,71	0,66	223,76
28 продукти неорганічної хімії	3,43	3,58	4,07	2,62	2,65	2,63	3,40
31 добрива	10,36	13,63	10,69	7,15	3,06	5,11	20,50
26 руди, шлаки і зола	14,87	18,11	10,85	10,73	16,61	33,24	0,13
90 прилади і апарати	0,38	0,33	0,32	0,37	0,32	0,30	0,04
62 одяг текстильний	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08	0,07	87,29
15 жири й олії тваринного або рослинного походження	7,61	6,26	9,30	15,31	9,63	10,16	6,46
44 деревина і вироби з деревини	1,31	1,36	1,52	1,74	1,55	2,09	1,83
76 алюміній і вироби з алюмінію	1,40	0,74	0,67	0,52	0,44	0,74	0,81
29 органічні хімічні сполуки	0,89	0,87	0,94	0,88	0,42	0,20	0,19
04 молоко і молочні продукти, яйця, мед	0,58	0,67	0,44	0,56	0,46	0,65	26,85
99 різні товари нещоденного використання	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,53
48 папір і картон	0,44	0,47	0,49	0,44	0,36	0,50	16,67
39 полімерні матеріали, пластмаси	0,49	0,56	0,74	0,69	0,50	0,54	0,16
22 алкогольні і безалкогольні напої й оцет	0,11	0,24	0,26	0,30	0,28	0,31	35,82
25 сіль, сірка, штукатурні матеріали, цемент	2,60	2,94	3,42	3,62	4,54	3,77	2,71
87 наземні транспортні засоби, крім залізничних	0,02	0,03	0,05	0,07	0,08	0,05	0,59
74 мідь і вироби з міді	2,69	1,91	1,59	1,81	1,30	2,79	0,05
02 м'ясо і харчові субпродукти	0,50	0,12	0,03	0,12	0,07	0,08	4,26
38 інші продукти хімічної промисловості	0,55	0,40	0,52	0,41	0,35	0,45	0,46
94 меблі	0,03	0,04	0,05	0,06	0,06	0,09	13,93
63 інші готові текстильні вироби	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	154,07
68 вироби з каменю, гіпсу, цементу	0,20	0,24	0,26	0,25	0,27	0,26	9,02
52 бавовна (тканини)	0,12	0,16	0,22	0,20	0,14	0,11	0,01

*Складено автором.

або рослинного походження; деревина і вироби з деревини; молоко і молочні продукти, яйця і мед; папір і картон; алкогольні і безалкогольні напої; сіль, сірка, штукатурні матеріали, цемент, м'ясо і харчові субпродукти; меблі; інші готові текстильні вироби; вироби з каменю, гіпсу, цементу.

Швидкі темпи зростання експорту Китаю – країни, яка входить у число світових лідерів з виробництва побутових електроприладів, ко-

мунікаційного обладнання, телевізорів, аудіо- і відеотехніки, створюють імпорту залежність (розрахунок індексу спеціалізації імпорту (RCD)) по товарних групах: наземні транспортні засоби, крім залізничних; прилади і апарати; вироби з чорних металів (табл. 5).

Висновки

Дані аналізу спеціалізації імпорту Китаю свідчать про поглиблення двосторонніх економічних

Рівень комплементарності українсько-китайської торгівлі у 2010 р.*

Рівень комплементарності	Товари
Дуже високий	Залізничні або трамвайні локомотиви, шляхове обладнання; зернові культури; одяг текстильний; молоко і молочні продукти, яйця, мед; алкогольні і безалкогольні напої й оцет; інші готові текстильні вироби
Високий	Вироби з чорних металів; добрива; жири й олії тваринного або рослинного походження; папір і картон; меблі; вироби з каменю, гіпсу, цементу
Помірний	Чорні метали; енергетичні матеріали; нафта і продукти її перегонки; продукти неорганічної хімії; деревина і вироби з деревини; алюміній і вироби з алюмінію; сіль, сірка, штукатурні матеріали, цемент; м'ясо і харчові субпродукти
Низький	Котли, машини, апарати і механічні пристрої; електричні машини і устаткування; руди, шлаки і зола; прилади і апарати; органічні хімічні сполуки; різні товари нещоденного використання; полімерні матеріали, пластмаси; наземні транспортні засоби, крім залізничних; мідь і вироби з міді; інші продукти хімічної промисловості; бавовна (тканини)

*Складено автором.

зв'язків у сільському господарстві, зокрема в таких сферах, як зрошення земель, тваринництво, зернове господарство, вирощування сої. Власна сировинна база Китаю поступово вичерпується, що зумовлює необхідність пошуку ресурсних джерел і розширення транспортної інфраструктури для постачання товарів на європейський ринок.

Для поліпшення ситуації у цій сфері уряд України має спрямувати зусилля на забезпечення ефективного нормативно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення якісних інвестицій у високотехнологічні галузі та інфраструктурні об'єкти; поглибленого застосування елементів міжнародного маркетингу, знаходження можливості просування вітчизняних товарів на китайський ринок; зменшення обсягів нелегальних товаропотоків; забезпечення інформаційної і

фінансової підтримки вітчизняних експортерів, підвищення конкурентоспроможності українських товарів і послуг на міжнародних ринках. Закріплення статусу стратегічного партнерства між Україною і Китаєм дає можливість підвищити рівень двосторонньої інвестиційної співпраці.

З метою збільшення українсько-китайських експортно-імпортних операцій доцільно сконцентрувати увагу на таких факторах:

- доведення до китайських ділових кіл конкретних пропозицій і даних про інвестиційні проекти, ярмарки тощо шляхом розміщення такої інформації в різноманітних бюлетенях і на спеціальному сайті Інтернету;

- пошук стратегічних партнерів і реальних можливостей збільшення експорту українських товарів до Китаю шляхом інформування китайських ділових кіл про пріоритетні галузі української економіки і підвищення конкурентоспро-

Рис. 2. Динаміка товарів з високим рівнем комплементарності у 2004 – 2010 рр. (інтерпретовано автором)

Значення індексів RCA і RCD по основних товарних групах*

Товари	Роки									
	2006		2007		2008		2009		2010	
	RCA	RCD	RCA	RCD	RCA	RCD	RCA	RCD	RCA	RCD
72 чорні метали	12,59	0,94	11,04	0,78	10,53	0,66	11,67	1,28	15,67	0,09
27 енергетичні матеріали; нафта і продукти її перегонки	0,44	0,74	0,36	0,73	0,35	0,85	0,48	0,89	0,53	1,14
84 котли, машини, апарати і механічні пристрої	0,43	1,11	0,45	1,06	0,44	1,04	0,53	1,01	0,49	0,99
86 залізничні або трамвайні локомотиви, шляхове обладнання	19,32	1,06	25,13	1,00	23,52	0,76	14,43	0,80	31,84	1,29
73 вироби з чорних металів	3,70	0,53	3,29	0,47	2,81	0,50	3,53	0,48	5,90	2,50
85 електричні машини і устаткування	0,24	2,03	0,35	2,05	0,35	1,94	0,34	1,77	0,22	0,63
10 зернові культури	7,65	0,22	2,68	0,09	7,97	0,09	4,81	0,14	44,54	5,02
28 продукти неорганічної хімії	3,81	1,07	3,03	0,87	2,80	0,95	3,22	0,82	3,08	1,11
31 добрива	9,42	1,13	7,96	0,90	5,45	0,56	9,22	0,55	9,90	2,07
26 руди, шлаки і зола	2,52	4,30	2,07	5,20	2,66	6,23	5,09	6,54	0,65	0,20
90 прилади і апарати	0,13	2,45	0,14	2,55	0,13	2,49	0,14	2,11	0,08	0,49
62 одяг текстильний	1,17	0,09	0,98	0,09	0,78	0,10	0,86	0,08	8,04	10,86
15 жири й олії тваринного або рослинного походження	6,90	1,35	8,21	1,86	5,42	1,78	7,22	1,41	7,99	0,81
44 деревина і вироби з деревини	1,71	0,89	1,87	0,93	1,62	0,96	2,15	0,97	2,00	0,92
76 алюміній і вироби з алюмінію	0,95	0,70	0,81	0,64	0,70	0,63	0,73	1,00	0,53	1,53
29 органічні хімічні сполуки	0,64	1,47	0,57	1,55	0,30	1,43	0,14	1,38	0,25	0,76
04 молоко і молочні продукти, яйця, мед	2,34	0,19	2,99	0,19	2,47	0,18	2,78	0,23	8,79	3,05
99 різні товари нещоденного використання	0,23	0,06	0,22	0,07	0,11	0,09	0,25	0,09	0,50	1,07
48 папір і картон	1,11	0,44	1,18	0,37	1,05	0,34	1,63	0,31	4,84	3,45
39 полімерні матеріали, пластмаси	0,48	1,55	0,46	1,51	0,34	1,45	0,35	1,54	0,22	0,72
22 алкогольні і безалкогольні напої й оцет	1,95	0,13	1,91	0,16	1,52	0,18	1,83	0,17	7,29	4,91
25 сіль, сірка, штукатурні матеріали, цемент	3,55	0,96	3,53	1,03	3,14	1,45	4,08	0,92	2,97	0,91
87 наземні транспортні засоби, крім залізничних	0,19	0,27	0,25	0,28	0,25	0,32	0,12	0,43	0,30	2,00
74 мідь і вироби з міді	0,76	2,09	0,67	2,71	0,51	2,56	0,79	3,54	0,16	0,32
02 м'ясо і харчові субпродукти	0,16	0,16	0,40	0,30	0,19	0,36	0,34	0,24	1,10	3,88
38 інші продукти хімічної промисловості	0,49	1,06	0,43	0,96	0,38	0,92	0,52	0,86	0,39	1,18
94 меблі	0,45	0,10	0,49	0,11	0,48	0,12	0,57	0,15	2,71	5,14
63 інші готові текстильні вироби	0,67	0,06	0,68	0,07	0,49	0,07	0,57	0,07	9,34	16,49
68 вироби з каменю, гіпсу, цементу	0,83	0,31	0,84	0,30	0,89	0,30	0,94	0,28	2,78	3,25
52 бавовна (тканини)	0,07	3,14	0,08	2,42	0,07	2,10	0,06	1,90	0,01	0,47

*Складено автором.

Класифікація товарів за індексом специфікації імпорту Китаю, 2010 р.*

Індекс	Товари
RCD>2 (висока спеціалізація імпорту)	Вироби з чорних металів; зернові культури; добрива; одяг текстильний; молоко і молочні продукти, яйця, мед; папір і картон; алкогольні і безалкогольні напої й оцет; наземні транспортні засоби, крім залізничних; м'ясо і харчові субпродукти; меблі; інші готові текстильні вироби; вироби з каменю, гіпсу, цементу
0,75<RCD<2 (помірна спеціалізація імпорту)	Енергетичні матеріали; нафта і продукти її перегонки; котли, машини, апарати і механічні пристрої; залізничні або трамвайні локомотиви, шляхове обладнання; продукти неорганічної хімії; жири й олії тваринного або рослинного походження; алюміній і вироби з алюмінію; органічні хімічні сполуки; різні товари нещоденного використання; сіль, сірка, штукатурні матеріали, цемент; інші продукти хімічної промисловості
RCD<0,75 (низька спеціалізація імпорту)	Електричні машини й устаткування; руди, шлаки і зола; прилади і апарати; полімерні матеріали, пластмаси; мідь і вироби з міді; бавовна (ткавини).

*Складено автором.

можності українських товарів на китайському ринку;

• активна робота в регіонах Китаю (проведення «круглих столів», зустрічей з керівниками малих і середніх підприємств, організація публікацій у регіональній пресі).

ЛІТЕРАТУРА

1. Гак Г. Новый французско-русский словарь (200000 слов и словосочетаний) [Електронний ресурс] / Г. Гак, К. Ганшина. – Режим доступу : <http://multilex.ru/ml/dictionaries>.
2. Мокій А. І. Концептуальні підстави стратегічного партнерства між Україною та Турецькою Республікою [Електронний ресурс] / А. І. Мокій, Н. С. Науменко, Р. Р. Енверов. – Режим доступу : http://194.44.242.244/portal/soc_gum/pips/2010_1/2010_1/019.pdf.
3. Дубик В. Я. Развитие внешнеэкономических отношений Украины та країн Європейського Союзу в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / В. Я. Дубик. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Верижченко І. О. Дослідження ефективності українсько-французьких зовнішньоекономічних зв'язків / І. О. Верижченко // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: Сб. науч. тр. – Донецк: ДонНУ, 2005. – С. 190–195.
5. Pearlman J. Participation by private counsel in World Trade

Organization dispute settlement proceedings / Jessica Pearlman // Law and Policy in International Business. – 1999. – Vol. 30 (2). – P. 399–415.

6. Yin J. Explosion of Trade Disputes? [Електронний ресурс] / Yin Jason, Doow Lee. – Режим доступу : www.wto.org/wto/dispute/dsu.htm.

7. Gong X. A Study on Trade of Complementarity among Xinjiang and Its Neighboring Countries / Xinshu Gong, Chengjun Gu // Asian Social Science. – 2011. – Vol. 7. – № 1. – P. 128–132.

8. Sahoo P. India-Korea Trade and Investment Relations / Pravakar Sahoo, Durgesh Kumar Rai, Rajiv Kumar // ICRIER Working Paper. – 2009. – № 242. – P. 1–57.

9. Calfat G. Junior The EU–Mercosul free trade agreement: Quantifying mutual gains / German Calfat, Renato Flores // Ensaio Economicos. – 2004. – № 575. – P. 1–38.

10. Лев М. Дослідження торговельної політики України [Електронний ресурс] / М. Лев. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.

11. Офіційний сайт Міжнародного центру торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.intracen.org.

12. Логутова Т. Г. Анализ стимулирования экспорта металлопродукции в Украине / Т. Г. Логутова, А. Г. Дем'яненко // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 4(46). – С. 52–59.

13. Ярошенко Я. Металургія виходить з кризи? [Електронний ресурс] / Я. Ярошенко, О. Молдован // Економічна правда. – 2009. – № 8. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/publications/4a7fcc83f1f5d>.

До уваги авторів!

З 1 квітня 2008 р. введено в дію національний стандарт України ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис, бібліографічний опис». Просимо в статтях, що надаються для публікації, перелік використаних джерел оформляти згідно з новими вимогами.